

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	18 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához kordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat utáni napok kivételével.

Utasítások és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kárlatok visszaküldését
vagy megőrséire nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 ALL.

NAGYVÁRAD, szeptember 27.

A Genezáreth tava mellett.

Hazatérve a hatodik kath. nagygyűlésről, lehetetlen másként írnom, mint a lelkesedés hangján.

Tüzet gyújtottak ott a lelkekben s ezt a tüzet visszük szét az országba. Valahol csak rokonsággal találkozunk, átadjuk ezt a lángot s tovább-tovább terjesztjük, míg csak az egész katolikus közvéleményt át nem hatja annak tisztító ereje.

Apostolok hitvallása egy-egy ilyen kath. nagygyűlés.

Valamikor, tizenkilenc századdal ezelőtt megindult 12 egyszerű ember. Nem volt semmijük, amit ez a világ valamibe vesz. Egyetlen vagyonukat, ócska halászhalójukat ott hagyták a Genezáreth tava mellett. Csak a szívük volt gazdag hittel, csak a lelkük volt gazdag kegyelemmel. Megcsutolták, megostorozták, megölték őket — aztán meghódították a pogány világot.

Ott állottunk mi is a Genezáreth tava, a modern élet hullámai mellett. Kezünkben a háló: csak ki kell vetnünk, csak bele kell nyulnunk a modern élet hullámaiba s ha nem vagyunk válogatósak, gazdag zsákmánnyal terhelve vonhatjuk ki hálónkat. Kivált a zavaros vizek igen alkalmasak; élelmes ember oda kormá-

nyozza a hajóját. Hogy hány ártatlan, apró halacska pusztul el, hogy hány halászgató szegény ördög elől szedem össze a mindennapi kenyérre valót, az mit sem tesz. Födolog a teli háló és a goromba kar, mely partra rángassa.

A katolikus nagygyűlések szózata riasztja fel az anyagi gondolkodásukat abból a meggyőződésből, mintha a Genezáreth tava másra sem volna jó, mint haltenyésztésre.

Aggódó szavak hangzottak el Hullámverésről, a mélységek megindulásáról érkeznek hírek. A halászok megrettenve vonják összebb vitorláikat s határozatlanul tartva kezüket az evezőn, nyugtalanul kémlelik az ég alját. Vihar van készülöben, mintha a Genezáreth tavának lakói fellázadnának az ellen, hogy őket örökre csak hálókba szorítsák s nagy urak asztalára vigyék csemegének. A mozdulatlanok hittömeg ime életre pezsdült s első pezsdülése elsáppasztja a kényelmes halászt. Mi lesz akkor, ha a habok gyöngye moraja az ég zengésével fog versenyre kelni?

És akkor előállottak az apostolok és hitvallást tettek. Hitvallást arról, a ki Genezáreth tavának örök dicsősége. Aki le tudja csillapítani a fellegekkel viaskodó hullámokat is. A ki akkor is örök dicsősége lesz a Genezáreth tavának, mikor már az utolsó földi vízcsepp is beleolvad a föld elmúlásának vegyítelyainakba.

A Genezáreth tava mellett állva, ne

az a gyöngye, romlandó háló legyen minden gondunk. Nincs olyan háló, a mely ronggyá ne szakadozna, érdemes-e egy életnek, egy nemzet életének, a társadalom életének kérdését teljesen ezekhez a szakadozó fonalakhoz kötni? Hiszen minden nappal több fonál pattan el, minden perccel közeledik a nagy pillanat, mikor eldobatik az elnyüft, haszontalan háló — mi lesz azután? Mit fog hozzá szólni amaz örök ideál, a ki nem hiába járt pusztá lábball a hullámokon, hanem hogy életet mutasson?

Emez örök ideál felé irányította az emléket a kath. nagygyűlés. Apostolok lángnyelvén hirdették ott az igazságot, hogy a modern pogánysággal is meg kell, mert meg tudunk küzdeni. Nincs olyan modern betegség, melyre gyógyszer ne adna a Genezáreth tavi ideál. Nincs olyan modern eszmeáramlat, mely meg ne tisztulna, meg ne szenesednék, a Genezáreth tava mellett hirdetett örök törvények kohójában. Nincs olyan panasz, nincs olyan fájdalom, nincs olyan keserűség, melyre vigaszt ne hozna az, aki nek egy szavára 12 egyszerű ember nekiment a halálnak s kivívta a diadalt.

Ma nincs szó halálról, de ma is van szó hódításról. A Genezáreth tavától nincs messze a Golgotha s az igazság ma is megfeszítették. Hódítanunk kell, hogy az igazság ne a halálra, hanem az életbe vitessék.

Apostolok utódainak vezérlete mellett

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Mit gondol a színész a közönségről?

Írta: L. Sonolet. Franciából fordította: Némethy Gyula.

Monnet Szully vette kalapját, hogy hazamenjen Együtt haladunk át a Comédie Française diszkrét eleganciájú szalonjain. Arról az érzésről beszéltem neki, mely elfoghatta 34 évvel ezelőtt, mikor megkezdte művészi pályáját e nagy házban.

»A kezdet» ugymond jóindulatu mosollyal »hiszen a kezdet örökös! Egy szobrász barátom azt mondta egy nap nekem: ahányszor szobrot csinállok, mindannyiszor újból tanulom mesterségemet. Szívesen választanám én is jelégemnek ezt.»

Érdekes hallgatni Coquelin aine homlok egyenest ellenkező véleményét. A Rue de Presbourg-on lévő lakásán fogadott.

»Lámpaláz?» kérdé. Nem ismerem. Semmit se változtatok szokásaimon; mikor játszom. Legfőbb, hogy valamivel többet eszem aznap este.»

»Megőrzi ezt a lelki nyugalmát szerepével szemben is? A szerep nem lesz urrá kegyeden?»

»Ah, ah! Diderot hirbeid paradoxonjal Nobát igaznak tartom: meg vagyok róla győződve, hogy nagy művész csak az lehet, aki fölbíttlenül kormányozza önmagát, s képes kifejezni azon érzéseket, amelyeket ő maga nem érez, amelyet nem fog érezni soha, s melyeket természetéhez képest nem is érezhet. Gondol-

kozzék csak egy kicsit. Hogy műalkotást hozzon létre, a festőnek színei, vászna, ecsetei vannak a költőnek rithmusa, rimeit, a művészet, eszközei szerint, különféle. No hát a színész eszköze a saját személye. Művészetének anyaga saját alakja teste, élete. Ebből következik, hogy a színésznek kettősnek kell lennie. Az egyik, aki kezeli az eszközt, a másik maga az eszköz. Az egyik látja a szerepet, úgy, ahogy a szerző megalkotta a másik megvalósítja azt. Ez a két lény akik együtt léteznek a színészen, elválaszt-hatálanok; de az egyiknek amelyik t. i. lát kell lennie urnak. Ó a lélek míg a másik a test. Ó az ész, a másik pedig úgy viszonylik ő hozzá mint a rim az észhez: rabszolga kinek kötelessége: engedelmessédni.

Az eszményi dolog az lenne, hogy a második, a test ne lenne egyéb, mint puha agyag gyurható, amely a szerepekhez képest változtatná alakját, változnék Romeonál gyönyörű ifjává, III. Rikárdnál pokoli pupos alakká. Figarónál impertinens orru szolgává azonban, fájdalom, nem így van, mert fizikumunk bizonyos szerepektől eltilt bennünket.»

Coquelin emelkedő hangja némi keserű árnyalatot vesz föl. Közbeszólók:

»Kegyed mégis oly különböző dallokat testesített meg, kik közül egyik másik nem látszott megfelelői uraságod fizikumának.»

»Igen tudom, s némely kritikusok hibáztatták is, hogy komoly szerepekre vállalkoztam. Bevallom, gyöngye oldalomat képezik a lírikus szerepek. Azt hittem, hogy ábrázolhatok olyan alakokat, kik érzéssel és költészettel

vannak telve s a mellett rutak. Ugyebár ilyen a nyomorgó Gringoire, a kremonai pupos hegedős, no meg a kétségbeejtő, fatális orru. Cyranó? A közönség igazat adott nekem.»

Megkérdézem aztán Coquelin mit gondol a közönségről ő, kit a közönség oly híressé tett.

»Nohát szeretem, uram, szeretem és fájdalom, hogy az újabb drámai iskola nincs annyi tekintettel iránta, mint én. A színész első kötelessége a közönséggel szemben, hogy tagolva beszéljen. A tagolt beszéd a színész udvariassága. Most vannak, akik a természetesség ürügye alatt akadoznak, ismételnék, rágják a szót mint a szivarvéget... Az ilyen színészek a muló értékű darabokra vannak kárhoztatva. Nincs ott művészet, ahol nincs stílus.»

Madame Réjane-nál próba közben beszéltem. A felvonás végén megszólítottam. A lakadtság huzza össze egy pillanatra, oly mozgékony és élénk arcát s Párizs-szerte ismert kissé vontatott és orrhangján kiált föl:

»De hát Istenem, mit mondjak magának? Csak egy perçem van s órára lenne szükségem, hogy megfeleljek arra, amit tőlem kérdez. Azt akarja tudni, van-e lámpalázam? De még milyen kegyetlen! Változtatom-e előadásmódomat? Minduntalan. Másképp eszem vagy iszom-e előadás napján? Semmiképen sem. Milyen volt pályám kezdete? El voltam ragadtatva, mert a színház a véreben van, küzdenem kellett egész családom ellen, amely arra kényszerített, hogy csaknem egy évig tanítónő legyek, am mondhatom, nem mulattatott. Milyen lelkiáll-

összegyülekeztünk mi is, ezrével az ország minden vidékéről. Hitvallást tettünk a krisztusi tanok örök igazsága mellett. Rátettük kezünket e kor úterére s megtaláltuk betegségének okát: nem törődik mással, mint hogy minél több halat gyömszölyön hálójába. És megfogadtuk, hogy a hol tehetjük, megfogjuk azt a lázas érveréssel küzdő kezét s odavezetjük az egyedül igaz orvoshoz, az örök ideálhoz, a mi Urunk Jézus Krisztushoz.

Ha annyi apostoli munka következik a nagygyűlés nyomán, mint a mennyi nemes lelkesedés fakadt a szivekből, akkor az a 12 egyszerű halászszer nagy idők megújulására, apostolok csodás eredményű hódító útjára fogja esdeni a Genezárethi tó ideáljának áldását.

Dr K. A.

A delegációk. A «Pester Lloyd» ma reggeli számában azt jelenti, hogy a delegációkat november 26-ára hívták egybe. Új delegátusokat nem fognak választani, hanem a júniusi ülészakra megválasztott delegátusok fognak az őszi ülészakban is funkcionálni. Ugyanis tekintettel arra, hogy mindkét ülészak egy és ugyanazon évre esik, a törvénynek azt az intézkedését alkalmazták mely szerint a delegátusok egy egész évre választatnak. Elnökség és bizottságok ugyanazok lesznek, mint a júniusi ülészakban. Helytelen az a feltevés, mintha a régi delegációk ismét Bécsben üléseznek; delegációk ezuttal Budapesten fognak tanácskozni.

Polónyi javaslatai. Mint fővárosi tudósítónk értesül, Polónyi igazságügyminiszter még az ősz folyamán több fontos törvényjavaslatot fog a képviselőház elé beterjeszteni. Így a kuriai bíraskodásról és a konzuli bíraskodásról szóló törvény javaslatokat. A kuriai bíraskodásról szóló törvény javaslat tárgyában Polónyi október hó első napjaira ankétet fog összehívni.

A politikai helyzet. Politikai körökben biztosra veszik, hogy a parlament őszi ülészaka nagyon csendes medrben fog megindulni. — Ugyanis, a magyarországi politikai helyzetet jelenleg a kiegyezési kérdések dominálja. Mint-hogy pedig a két kormány között csak most indultak meg a tárgyalások, melyek előreláthatólag hónapokat fognak igénybe venni, a parlamentben eme tárgyalások befejeztéig nem igen lehet szó a kiegyezési dolgokról.

Ami a Ház őszi ülészakának munkarendjéről illeti, e tekintetben maguk a képviselők is bizonytalanságban tapogatóznak. Ugyanis a delegációkat csak november végére hívták egybe, eddigelé a kormány pedig még nem nyilatkozott, hogy az október 10-én összeülő Házat a delegációk összeülésiéig mivel akarja foglalkoztatni.

A kormány mindjárt az első ülésben beterjeszti az 1907 évi költségvetést, ezenkívül több törvényjavaslatot fog a Ház asztalára tenni. Csakhogy ezeknek bizottsági tárgyalása napokat fog igénybevenni, úgy, hogy valószínű, hogy a Háznak, mielőtt érdemleges tárgyalásokba bocsátkoznék, néhány napi szünete lesz.

A honvédtüzérség. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter tegnapi audienciáján — mint beavatott forrásból jelentik — a honvédtüzérség felállításáról a kérdés egész terjedelmére kiterjeszkedőleg szó volt. A miniszter előterjesztésében részletesen körülírta a két honvédhadosztály tüzérezred szervezését, megalakítását, fentartását, felszerelését, kiképzését és az első négy évben évenként 9,925.000 koronát igénylő költséget. Az audiencián a honvédtüzérség létesítésének kapcsán fölvetődött az a kérdés is, vajjon a fegyveres haderő részének arányos fentartása végett nem lehetne-e a közös hadsereg létszámának valamelyes emelkedést elérni.

A honvédtüzérség dolgában Jekelfalussy miniszter ma nyilatkozott. Nem tudom — ugyan — honnan tudják némely lapok, hogy Austriában a landwehr tüzérség ügyét teljesen elintézték volna. Kijelentem, hogy a landwehr-tüzérség, ép úgy mint a magyar tüzérség ügye

csak előkészítés alatt áll. Sőt nekem jobb kilátásom van a honvédtüzérség megvalósulása tekintetében, mint az osztrák landwehr miniszternek. Hogy meglesz-e a tüzérség az ősszel vagy csak tavasszal, arra nem tudok válaszolni. Az ügyet előbb a gyakorlati megvalósulás terére kell vinni. Mindenesetre nekem szívesen fekszik a kérdés.

A kiegyezési tárgyalások. A kiegyezési magyar szakbizottság tagjai hétfőn reggel fognak Bécsbe utazni, hogy folytassák a félben maradt tárgyalásokat osztrák kollégáikkal. A tárgyalásokat még hétfőn délután folytatni fogják az osztrák miniszterelnöki palotában.

A katonai büntető törvénytervezet. A hadügyminiszter a napokban megküldte mindkét kormánynak a katonai büntető törvények legújabb reformtervezetét. A tervezettel a magyar kormány most foglalkozott, de Polónyi azt a magyar szempontból elfogadhatatlannak mondja. Polónyi a tervezet teljes átdolgozását kívánja.

Nagyvárad küldöttség a miniszternél.

Tegnap délelőtt tisztelgett Nagyvárad város törvényhatóságának küldöttsége gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél, azon kérelem tárgyában, hogy a községi iskolák fentartására eddig adott évi 14,000 korona államsegélyt emelje fel s egyébként is segítsen a városnak a közoktatás fenntartásával járó óriási terhek elviselésében.

A küldöttséget Glac Antal főispán vezette a miniszter elé s résztvettek a küldöttségben a többek között Rimler Károly polgármester, dr Molnár Imre, Sipos Orbán, Kőszeghy József, Gábel Jakab, Balogh Döme stb.

Gróf Apponyi Albert délelőtt 10 órakor fogadta a küldöttséget, a legőszintébb jóakarral, lekötelező barátsággal.

Glac Antal főispán előadta a küldöttség, illetve Nagyvárad városának kérelmét. Rámutatott a jelenlegi állapotra s a város anyagi helyzetére.

Majd Rimler Károly polgármester részle-

potban vagyok mikor játszom? Ez érdekesebb dolog s azért két részletet elmondhatok. De engedjen előbb leülnöm, olyan fáradt vagyok!»

Madame Réjane székbe omlik. Dévaj arca széthúzódik és merengővé válik, majd megszólal:

»Ha sírok vagy nevetek a színpadon, higye el, őszintén teszem. Az ember csak azt ábrázolhatja jól, amit átérez. Meg vagyok róla győződve, gyermekünk kell hogy legyen s csak úgy játszhatjuk jól az anya szerepeket.«

»Hát a közönségről mi a véleménye nagysádnak?«

Madame Réjane ajkai szkeptikus módon húzódnak szét:

»A közönség? Ah, nem mindig érti meg, amit érette teszünk.«

Felelni akartam, mert azt hiszem, ritka művészt becsültek meg annyira, mint őt játéka finomságáért és szellemes voltáért. De Madame Réjane már távozni készül. Egy remek chinchilla köpenyt vetett vállára. s ingó léptekkel a kimenet felé tart. Kezet nyujtva, s mosolyogva így szól végre:

»Mindegy, mégis megmondhatja a közönségnek, hogy nagyon szeretem.«

Az ének művészeinek annál inkább izgattaknak kell lenniök, mert számot kell vetniök, fokozott mértékben, hangjuk erejével, mely cserben hagyhatja őket. Mademoiselle Lucienne Bréval az Opera egy butorzatlan termében fogad, hol az »Étranger-t« próbálja zongora mellett. Tiszta és meleg hangjának néhány futama elhangzik még azután abbahagyva a próbát

szívélyes mosolylyal köszönt. Hatalmas prémes köpenyében ép oly szép és szoborszerű, akár Brunhilda sisakja, vagy Armida fátyla alatt. Fölséges és tragikus arcát két nagy fekete szem világítja be.

»Azt kérde, van-e külön élettrendem azon napok részére, mikor énekelek. Van bizony. Ilyenkor 10 órakor kelek, egy kis sétát teszek a Bois-ban, egy órakor villásreggelizem, gondosan óvakodva ecettől, fehér bortól, nyers hústól. Fél ötkor egy kis sült almát eszem.

Azután amíg csak az előadás tart, egy korty vizet sem iszom. Hazajövet egy kis vacsora. Látja, hogy elég egyszerű élettrend. Ah, uram, ha tudna valami szert a lámpaláz ellen!«

»Nagysád is áldozata ennek a gyötrő bajnak?«

»Bizony nem a legkisebb, hanem a legszánnivalóbbak közül. Première előtt nem tudok aludni. Első föléptem óta így megy ez. Ah, az az est! Emlékszem, hogy csaknem gépiesen énekeltem az Africainet. Ez érzés különös, meghatározhatatlan. Istenem, szóltam, végezvén, hogy tarthatam meg eszemben ezt az egész szerepet? Ah, soha se fogom felejteni a kezdet aggodalmait.«

A nagy énekesekkel beszélvén, konstatahatom, hogy az ő föléndülésük még nagyobb, mint a szavaló művészeké. Első előadásaim alkalmával, vallja M. Delmas a Nagy Opera basszistája, azt hittem, hogy ott halok meg a színpadon, olyan rosszul éreztem magamat.«

A tenorok, ép úgy, mint a basszisták vagy baritonisták e rettenetes félelem hatása alatt

állanak. Ez tűnik ki Alvarezzal a Nagy Opera híres tenoristájával folytatott beszélgetéséből.

»Azon esteiken, mikor énekelek — ugyan — nincs egyéb különös szokásom, mint-hogy nem ebédelek, s hogy előadás után vacsorálok. Ennyi az egész. Eitem ezen banális rendje meglepte azt a riporter-hölgyet is, akit hozzám küldtek egyik amerikai körutam alkalmával. Ráparancsoltak, hogy ne mozduljon mellőlem reggeli tíz órától éjfélig, s írja le »egy tenor napja« c. alatt, mit tapasztalt. Képzeli-e ezt az amerikai hölgyet, amint elhelyezkedik nálam...«

Alvarez magas és érces hangja erősen visszhangzik a középkorias menyezet festett és faragott gerendái alatt. Nem hinné az ember, hogy ez az erős, határozott bordeaux ismerheti a lámpalázat. Szóvá is teszem mindjárt.

»Hogy ismerem-e? Fogalma sincs arról az izgatottságról, amely esténként elővesz. És ez a lámpaláz híremmel együtt növekedett...«

Hallva, hogy vallják be a leghiresebb színészek aggodalmukat, melyet minden új szerep okoz nekik, látva mennyi erőfeszítésbe és izgatottságba kerül minden újabb alkotásuk, lehetetlen elzárkózunk egy következtetés elől.

Ez pedig az, hogy a közönség tapsa, ünneplése nem csalódik: amit ez megjutalmaz, az a munka, a lelkismeretesség, a művészet becsületessége.

tesen ismertette azokat az indokokat, amelyek arra készítették Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy az eddigi államsegély felemelését kérje. Nagyvárad város tisztán polgárainak adóállására van utalva közszükségeinek fedezésénél s így az iskolák fenntartásánál is. Nagyvárad város évenként 4000 tanköteles iskolai ellátásáról gondoskodik s a tanügyre mintegy 190000 koronát költ. Az állam ma is 14000 korona segélyt ad, mint ezelőtt 15 évvel, mikor felényi kiadás sem volt az iskoláknál. Az iskolák építésére százazreket költött a város, sőt az állami főreáliskola részére is nagy palotát emelt, amelynek nemcsak fenntartását, világítását és fűtését viseli a város, de még évi 8000 koronát fizet az államnak. Végeredményében tehát mit sem kap tulajdonképpen Nagyvárad városa a népoktatásra az államtól. Kéri a minisztert, hogy a város anyagi helyzetének és áldozatkészségének figyelembevételével az államsegélyt felemelni s a főreáliskola fenntartásához való évi 8000 korona hozzájárulás alól Nagyvárad városát felmenteni s a főreáliskola építése, fűtése, világítása és az épület fenntartásáért évi 18000 korona külön államsegélyt engedélyezni kegyeskedjék. Csak így bírja Nagyvárad városa jövőben is kielégíteni a közoktatás terén reá váró feladatokat.

Gróf Apponyi Albert nagyon bárságosan fogadta s megígérte, hogy a legnagyobb figyelemben részesíti a kérelmet, mert elismeréssel adózik Nagyvárad azon dicséretes áldozatkészségéért, amelylyel iskoláit fenntartja. *A népoktatásra vonatkozólag 16.000 koronát még ebben az évben a budget keretébe állítsa,* azonban a főreáliskolára vonatkozó 18.000 koronára, sajnos, *az évben a budget keretébe állítsa,* de most kénytelen kijelenteni, hogy ez irányban nem tehet eleget a város órájának, mivel a közoktatási költségvetése már is túl van terhelve. *Biztosította azonban a küldöttséget, hogyha ő lesz továbbra is kultuszminiszter, mindent el fog követni, miszerint az 1908. évre a köldöttség kérelmét teljesíthesse.* Legyőzött meggyőződve, hogy a kérelmet mellányosnak tartja s minden tekintetben igyekezni fog a várost fejlődésre irányuló törekvésében a tanügy terén támogatni.

A küldöttségtől ezután szívélyes búcsút vett.

A tisztelgés után a miniszter Glatz Antal főispánt, Rimler Károly polgármestert, Sipos Orbán nyug. kir. tanfelügyelőt külön kihallgatáson fogadta.

A különkihallgatáson mint a M—g írja, Glatz Antal legalább 25 ezer korona segélyt kér már a legközelebbi évre a város iskolái részére.

Apponyi Albert megígérte, hogy megfontolás tárgyává teszi ez újabb kérelmet, és amennyiben a kultusztervezés költségvetése megengedi, teljesíteni fogja a kérelmet.

Előfizetési felhívás.

Uj évnegyed küszöbén állunk. Tizenkét esztendő multunk folyamán a fejünk fölött elsuhant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületes küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A pozitív alkotások korszaka következett el a liberális éra jogfeladó kormányzata után. Az alkotó munka sikerében osztozni kell Magyarországnak keresztény közvéleményének is.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasoraiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása s kivált az uj-korszak örömnappjaiban megnyilatkozó szimpátiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény megújulás vesződséges munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivó emelkedése első sorban. A mi zászlókat lobogtatják, ma a közélet méltó, igazi vezérei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik, a melyekért a mi sajtónk munkáit valaha tömlőre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiék vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit *Prohászka* Ottokár székesfejvári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk s sajtó nem *székesfejvári* közlés, hanem *székesfejvári* közlés. *És ezt a fenkolt a issiót lelkünk egész lelkünkkel legjobban erónkhöz képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, követelményesen iparkodunk betölteni.*

És ezt a fenkolt a issiót lelkünk egész lelkünkkel legjobban erónkhöz képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, követelményesen iparkodunk betölteni.

És ezt a fenkolt a issiót lelkünk egész lelkünkkel legjobban erónkhöz képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, követelményesen iparkodunk betölteni.

És ezt a fenkolt a issiót lelkünk egész lelkünkkel legjobban erónkhöz képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, követelményesen iparkodunk betölteni.

Felhívjuk előfizetőink figyelmét ehelyütt is arra a kedves meglepetésre, melyben a Tiszántul Naptárával lapunk minden előfizetőjét karácsonyra részesevé adjuk, még azokat is akik csak most az első évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A Tiszántul Naptára nemes és kedves szíves fogadást fog nyújtani szépirodalmi részében előfizetőinknek, hasznos tájékoztató lesz és összefoglaló tárgyilagos történetét adja az 1906-ik év mozgalmainak és eseményeinek.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

A TISZÁNTÚL szerkesztősége és kiadóhivatala.

Társadalmi szokások.

Egy bájos menyasszony panasolta, hogy küszöbön lévő férjhezmenetelének örömet mennyire zavarják a társadalmi szokások, melyek ilyenkor az új háztartást alapító munkahalmaz dacára, követelik a sok látogatást és a látogatóknak fogadását.

Erre felhoztam a Németországban megfigyelt szokást, mely mindenben praktikus. Miért is a magyar társaságnak az a felsőbb rétege, mely tudja, hogy irányadónak elfogadják, Bátran lehetne itt is kezdeményezője egy nagyon célszerű szokásnak, mely sok fölöslegesen elfecsérelt időt van hivatva megtakarítani. A nyugati népfajoknál az idő pénzt jelent.

Az elfogadott szokás abból áll, hogy a már megtörtént eljegyzést követő, rendszeresen kedd és szerda napon a legolvasottabb napilap hozza köztudomásul az N. N. kisasszony és Y. X. ur eljegyzését. Ezt követő szombat és vasárnapon 11 és 3 óra közt a mindkét részről való ismerősök sietnek szerencsekívánataikat átadni a jegyes párnak, mely kizárólagosan ezen meghatározott napokon és órákban köteles teljes diszben vendégek fogadására otthon lenni.

A bucsu látogatások ennél is praktikusabbak, amennyiben névjegyet küldenek be a jegyesek és sok házi asszony elég kiméletes és nem elég kíváncsi a toiletteire s azt üzenni, hogy: nem fogadhat. Ebben nincs sértés és a bucsulátogatást nem szokás viszonzni.

A már megtörtént házasságot csak hat héttel azután közlik hírlapilag és a fogadás az új párnál az eljegyzési fogadáshoz hasonló. A legtávolabb álló ismerősök látogatása sem okoz ilyenkor feltűnést, mert hisz az ilyen új háztartást látogatók zöme: nőkből áll — ezért nem is használatos a mondás »Nil admirari!« sőt illő minden apróságot, az egész lakást megtekinteni.

Ezt követik a fiatalpár látogatásai, melyek azonban már csak azokra terjed ki, akikkel az ifju pár egyáltalán közlekedni kíván. Ezzel be van fejezve a társadalmi követelmény, hacsak aztán egy év múlva be nem köszönt az a bizonyos gázlőmadár az ő kedves ajándékával.

Özv. dr. Deákné H. Zsuzsa.

UJDONSÁGOK.

* **Ő felsége gyengélkedik** E hó 30 án Bécsben egy új katolikus templomot fognak felszentelni, amelyen mint előre jelezték ő felsége is megjelenik. Udvari körökből kiszivárgott hírek szerint ő felsége a felszentelési ünnepen nem fog megjelenni. Ez elhatározása egyedül orvosai tanácsára vezethető vissza, akik megtiltották a királynak, hogy egészsége teljes helyreálltáig bármely nyilvános alkalomból megjelenjen.

* **Tanár a főreáliskolában?** Az a hír járja, hogy a nagyvárad állami főreáliskola igazgatója visszavonatta a közoktatási miniszterrel Szilas Izidor, okleveles középiskolai tanárnak a nagyvárad főreáliskolához való kinevezését. Tetszik tudni, mi ebből igaz? Az, hogy a várad lapok hozták e kinevezést, amely nem történt meg. S most hozzák e kinevezés visszavonását, mely az előbbi ok miatt nem is történhetett meg. Hát mi ebből az igaz? Az hogy elejétől végig minden alaptalan koholmány s vak jerikói láрма.

* **A Kossuth nóta miatt.** A debreceni 3-ik honvédegyalozred állandó becsületügyi bizottsága vizsgálatot indított Miller Béla hadnagy ellen, mert a Kossuth-nóta mellett mulatott. Millert egy hadnagytársa jefentette fel.

* **A Lovass-utca kövezése vagy a városi főmérnök ur legujabb talál-mánya.** A város érdekes főmérnöke: *Kö-szeghy József* sok érdekes dolgot fedezett már fel városunkban. Így pl. mikor a városházát felépítették azt találta ki, hogy ha a Körözs partját ki nem építik hát akkor a szép torony egy reggelre a Körözs hullámaiban leli fel sirját. A védőgát még most sem készült el igaz, de a torony a főmérnök ur őszinte bámulatára ma is szilárdan s ugyanegy helyben áll. Kitalálta továbbá azt is, hogyha a Fő-utca szép fáit ki nem vágják, hát azok maguktól fognak kiszáradni. Ez a jóslata az Első Magyar Aszfalt részvénytársaság nagyobb dicsőségére csakugyan beteljesedett. Azután az Eg tudja mi mindenre nem vigyáz a főmérnök ur, Legujabban azt fedezte fel, hogy a szőlő-hegyek közt egy egész város rész lopva épül, mert az utcákat és a villa terveket a főmér-nöki hivatal tudta és beleegyezése nélkül csináltatták. Leges legujabban pedig kövezeteti a Lovass-utcát. Az utcának csak az egyik olda-lára csinálnak gyalogjárót, amásik oldal pedig továbbra is a sártenger feneketlen örvényébe görnyed s hűséges melegágya lesz ezután is azoknak a bacilusoknak, amelyek a nevezett utcában a ragályos betegségek egész légióit egész esztendőn keresztül műsoron tartják. A félig kikövezett utca úgy néz ki, mint egy kultur férfi, akinek a féllábán elegáns lakk cipő van, a másik lábáról pedig a harisnya is hiányzik. Közigazgatási bölcsesség! Hozsánna néked!

* **Gyógyszertár vizsgálat.** *Solcz Gá-bor* komádi-i gyógyszerésznél nem rég tartották meg a gyógyszerári vizsgálatot. A vizsgálat alkalmával találtak egy gyógyszert, melyet gyanusnak vettek és amelyet le is foglaltak. A gyanus gyógyszer a belügyminisztériumhoz lett felküldve megvizsgálattatás végett. A gyógyszer megvizsgálták, azonban azt szabályszerű készítménynek találták. A felülvizsgálat alkalmával az országos kémiai intézet, a gyógyszer tisztasági szempontból kifogásolta. Ez ügy tegnap érkezett be az alispánhoz, aki a megfelelő el-járást meg fogja indítani.

* **Árvizek a csatornák felett.** Még emlékezünk arra a sok kellemetlen háborusko-dásra, amelyből keletkezett az »Eltitkolt város-rész cím alatt körülbelül egy évtizeddel ezelőtt megjelent i öpirat. Akkor a város csináltatott Magyar-utcán és a Gyepsoron egy csatornát, amely arra volt jó, hogy a környék utcáit a nagyobb esőzéseknel elöntse az ár. A csatorna létesítése előtt az utcai folyókák levezették a legnagyobb esők vizét is, de mikor a csatorna készen lett, hogy pótolja a folyókákat, állandó réme lett a lakosságnak az árvíz. Akkor a dol-got azzal magyarázták, hogy a csatorna kellő szakértelem nélkül készült, mert az akkori főmérnöknek nem volt — diplomája. Azóta megváltozott a mérnöki hivatal; ma már van diplomával bíró modern főmérnökünk, azonban a csatorna építési rendszer, a következmények szerint, éppen nem változott. Az utóbbi napok-ban előfordult nagy esőzések megmutatták, hogy úgy a főutcai, mint a Városliget mellett épült csatornák csak a papiroson felelnek meg rendeltetésüknek. Amíg a diploma nélkül egy felszázaddal ezelőtt épült főutcai (a Paris pa-taktól a Szent László-hidig) csatornák jók s képesek a vizet levezetni, a Fő-utca külső részén, vagyis a vasutttól a Párispatakig épített »modern« csatorna szűk. A legutóbbi nagy esőzés alkalmával a közközháztól a kir. pénzügy-igazgatóság kapujáig mint valóságos áradat hőmpolygott a sáros víz s különösen a keleti oldalon 10—15 centiméterre gyülemlt fel a víz, a szó valódi értelmében elzárván a gyalog

közlekedést egy fél óráig, míg a víztömeg lassan utat talált a szűk csatornákon át. Éppen ilyen állapot volt a Városliget mellett, a kiállít-ás bejáratánál. Amíg ugyanis a mérnöki bölcseség Csengeri-utca végén körülbelül egy méter átmérőjű csatornát készített, a Városlige-ti árok helyett pedig már elégnek talált egy 40 centi átmérőjű betoncsövet, holott a Csengeri-utcai csatorna vizét és a Porond-utcának összes vizét is ez a csatorna vezetné le, ha tudná. Mint halljuk, ezek az anomáliák már a város-házán is szóba jöttek s előre félnek, hogy mi lesz, ha az egész város ilyen szakszerűen lesz csatornázva. Mert hát a mindég hangoztatott műszaki tudásnál éppen nagyon sokszor bebi-zonyul, hogy többet ér egy csipetnyi gyakorlat, mint egy marék theoria.

* **Helyreigazítás.** A kath. nagygyűlén a sztrájk ügyében lefolyt élénk vitát nem helyesen közölték azok a lapok, melyek egyol-dalu információt kaptak. Az előadó nem az izgatók vagy a sztrájkvezérek ellen kívánt erélyes intézkedést, hanem — a mint javasla-tában szóról szóra szövegezte: — azok ellen, akik a sztrájkot *tetlezes erőszakkal terjesztik.* Ezt az egész szakosztály helyesléssel fogadta, hasonlóképp azt is, mikor az előadó a sztrájkok elharapozását azzal kívánta megakadályozni, hogy a munkások jogos követelése, mint a munkanap meghatározása, a vasárnapi munka-szünet, a munkáslakások dolga, a gyermekek munkájának eltiltása, serdülők, nők munkájá-nak, éjszakai munkának korlátozása stb. törvény útján kielégíttessenek. Ezeket a szakosztály szintén egyhangulag helyeselte. Egy felszólaló azonban félreértette a javaslatot s kijelentette, hogy az ki akarja ütni a sztrájkot a munkások kezéből. Erre az előadó felvilágosította, hogy nem a sztrájkot akarja ő kiütni a munkások kezéből, hanem azokat a revolvereket, a me-lyekkel a nyomdász-sztrájk alkalmával lövöl-döztek s amelyekkel a nyáron a sztrájkoló kőművesek az állványokról lövöldöztek le a dolgozó munkásokat, azokat a botokat, ame-lyekkel a kirakatokat bevették, azokat a bics-kákat, amelyekkel az egyetemi ifjakat össze-szurkálták. Maradjon a sztrájk küzdelem a bérért s ne lehessen a bérharcolókból bérgyil-kosokat toborozni. A sztrájk szükséges voltát a mai gazdasági rendszerben, mikor a mun-kások elvont béréből büntetlenül lehet palotát építeni az Andrássy-uton, maga az előadó hangsúlyozta legerősebben. Mindezt a szakosz-tály egyhangú, viharos helyesléssel fogadta s számos felszólalás is védte az álláspontot. Minthogy azonban az elnök maga azt tartotta, hogy *nem opportunus* dolog a munkáskérdés-nek ezt az oldalát ilyen módon kielezni, az előadó — dacára a szakosztálynak mellette megnyilatkozó hangulatának — nem forszirozta tovább a részletes javaslatot s így ment ke-resztül az eredeti, általános kijelentéseket tar-talmazó javaslat.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán Dénes szigorló orvost, aki az elmekórházhoz volt ki-nevezve mint segédorvos, most ez állásától fel-mentette és az így megüresedett segédorvosi állásra dr *Báthory Sándor* debreceni kórházi alorvost nevezte ki. A kinevezés október 15-től bir hatályal.

* **Tél szeptemberben.** Az időjárás szokatlan tére fordulását általában az ország nagy részében szokatlanul előfordult jégesőnek tulajdonították s azt vélték, hogy egy nap alatt ismét belezökkenünk az őszbe. A hideg azon-ban nem akar engedni. Tegnap egész napon át valóságos tél volt. Az éjjeli fagy a növény-zetben sok kárt tett s különösen a kényesebb

virágokat tönkre tette. A szőlő igen sokat szenvedett, mert a csapadék ráfagyott s bár még éretlenek a szemek, az enyhébb idő be-álltával a rothadás teszi tönkre a különben is gyenge termést. Biharmegye különösen meg-érezte a téli idő hirtelen beköszöntését. Tót-telek és Bihar község határában tegnapelőtt óriási jégeső volt, amely igen sok kárt tett, különösen a hegyen, a szőlőkben. Rákövetkező éjjel olyan erős fagy volt, hogy az itatókban a víz 7 mm. vastagon befagyott. Délelőtt 10 órakor pedig pár óráig tartó hóvihár kelet-kezett.

* **A Pecébe fuladt.** Tegnap délután is-mét halottja volt a Pecének. Mint tudósítónk jelenti Nepumok János 70 éves szabó iparos eddig ismeretlen okok miatt a Pecébe esett és ott megfulladt. A szerencsétlenségről az arra járók vettek először tudomást, akik azonnal je-lentést tettek az előjáróságnak, mely az eset-ről az odavaló csendőrsöt értesítette. — A csendőrség megindította a nyomozást, hogy megállapítsa miszerint nem forog-e fent valami büntény.

* **A milánói kiállításról.** A milánói kiállítás újból épült magyar csoportjának meg-nyitása e hó 29-én lesz az olasz király és ki-rályné jelenlétében. Eleinte úgy volt, hogy a kormányt a megnyitáson Kossuth Lajos Tódor képviseli. Az abból támadható nehézségeket és félreértéseket ugyanis, hogy Kossuth Lajos Tódor nem magyar, hanem olasz állampolgár, a magyar kormány sikertelen elhárítania. — Kossuth Lajos Tódor kedden már el is utazott Milánóba. Bécsben azonban megtudták a ma-gyar kormány elhatározását, s Goluchowszky külügyminiszter azonnal jelentkezett a királynéi, hogy kieszközöltesse vele a magyar kormány ez elhatározásának visszavonását. Ez meg is történt. Kossuth Ferenc tegnap értesítette sür-gönyileg öcscsét arról, hogy közbejött nehéz-ségek miatt a magyar kormánytól kapott meg-biztatást a kiállítás megnyitáskor nem telje-sítheti.

Itt emlíjük meg azt, hogy az újból fel-épült magyar csoport ellen merényletet terve-ztek, hogy a csoportot újra felgyújtják. A ter-vet azonban felfedezték. A négy merénylő kö-zül egyet letartóztattak.

* **Halálozások.** Váry Szabó Istán, Kis-kunhalas városának 25 évig volt polgármestere, tegnap meghalt. Ifjú korában résztvett a szabadságharcban, s mint százados jelen volt az aradi vár kapitulációjánál. — Mandelló Gyula kiváló közgazdasági író tegnap meghalt Budapesten.

* **Szélhámos író.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy ott Mesterházi Kálmán jónövű író szélhámoskodás miatt letartóztatta a rendőrség. Mesterházi detektivnek adva ki magát egy uriaszonyt akart megszarolni, de rajta vesztett.

* **Megszökött a katonaságtól.** Pósa (Horváth) György hosszuaszoji illetőségű 37. ezredbeli köztitűz még csak nem régen bujt az angyalbőrbe s már is megunta a gyöngy-életet és megszökött a várból. Most országosan körözik. A szökött hadfi személy leírása: haja gesztenyebarna, szeme kék, szemöldöke gesz-tenye barna, orra széles, szája széles, álla ke-rekded, beszél magyarul, románul; magassága 165 cm., ismertető jelei nincsenek.

* **Kisdédövóda Izsópallagán.** A nagy-báródi kisdédövódat a tanfelügyelő most be fogja szüntetni és Izsópallagára helyezi át. Ez ügyben a tanfelügyelő átiratot intézett az izsó-pallagai képviselőtestülethez, hogy az oda át-tenni szándékolt óvoda óvónőjének nyugdíj-alapjához a képviselőtestület évi 24 koronájá-val járuljon hozzá. A képviselőtestület most hozott ez ügyben határozatot, melyben a 24

koronát megszavazta. Ez alkalommal a tanfelügyelőnek köszönetet is nyilvánított a képviselőtestület, hogy a község művelődésének előmozdítása érdekében oly sikeresen közreműködött. A képviselőtestületi határozat most érkezett meg jóváhagyás végett az alispánhoz.

* **Az osztályorsjáték.** Az osztályorsjáték tegnapi húzásán a következő számok huzták ki nyeregeményvel:

30.000 koronát nyert: 25726.

20.000 koronát nyert: 43228.

10.000 koronát nyertek: 39466 73712.

5000 koronát nyertek: 55199 58306.

2000 koronát nyertek: 1811 2175 12654

15162 19792 22743 22798 32238 33098 35455

37456 43228 49344 52044 57239 59090 61585

63533 64543 66551 76742 78541 81157 87644

96681 97275 101102 101295 106918 120875

722088.

1000 koronát nyertek: 6598 7962 9332

12029 12671 12952 13512 15284 18272 18985

20556 22364 24443 26606 28531 30722 31933

33353 37988 46371 52242 55263 57102 69313

62720 62732 63435 65283 67446 68645 70121

70348 71572 12556 73262 73582 76123 77415

79432 80073 80674 71585 82440 83840 85214

86455 87155 87887 89408 90262 91632 92150

92739 93778 95958 97400 113805 11257.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

EGYESÜLETEK.

Elnökválasztás a jogakadémián.

Izgalmas és nagy előkészületek után megtörténtek a választások a jogakadémián. Már kora délután fehér és veres tollas jogászok nyüzsgöttek az utcán. 5 óra után mindkét párt külön-külön, saját jelöltjét életve vonult fel az akadémiára, ahol dr. *Hoványi Gyula* tanárelnök ellenőrzése mellett *Török István* korelnök megnyitotta a gyűlést és megkezdődött a szavazás. Az olvasó kör elnöksége *Fekete Ferenc* és *Tunyoghy Lajos III* éves joghallgatókat jelölték. Beadtak összesen 98 szavazatot, üres lap volt 2, tehát 30 szótöbbséggel *Tunyoghy* lett megválasztva. Aelnök jelöltek voltak: *Lukács Béla* és *Pelle János* s az utóbbi 34 szótöbbséggel aelnök lett. Pénztárossá *Moes Gyulát*, ellenőrré *Bige József II. é.*, főjegyzővé *Pathy Nagy Lajos II. é.* aljegyzők: *Sziebert Nándor* és *Kardos J. I.* joghallgatók lettek megválasztva.

Ezek után, a segély-egyleti választásokat ejtették meg, hol *Mezey Gyula* és *Porubszky III. é.* joghallgatók voltak a jelöltek s az utóbbi választották meg 23 szótöbbséggel. Aelnök, jelöltek voltak *Bartha Béla* és *Rednik Gábor II. é. jh.* s az utóbbi választották meg 26 szótöbbséggel. Pénztáros lett *Böszörményi László II. é.*; főjegyző: *Beöthy Miklós III. é.*; ellenőr: *Petrán György II. é.*; aljegyzők lettek: *Dániel* és *Brandt I. é.* joghallgatók.

MULATSÁG.

Kolon a Legényegyletben. Az ősz beálltával megkezdődnek a kolon esték. A *Katholikus Legényegyletben Herlicska Nándor*, okleveles táncitanító folyó hó szeptember 20 án nyitotta meg tánciskoláját. A táncfolyamra naponta iratkozhatnak az egyesület gondnokánál az egylet tagjai, vagy akik tagok gyanánt jelentkeznek, valamint derék iparos és kereskedő családjai leányai. Táncitanítás hetenként háromszor lesz, még pedig kedden, csütörtökön és vasárnap a felnőtteknek este 8—10-ig október 1-től az iskolás gyermekeknek 5—7-ig az egyesület nagytermében. A táncolon a tanult darabok bemutatásával november végén fog befejeződni. Egyéb felvilágosítás az egyletben nyerhető.

TÁVIRATOK.

Az osztrák landwehr főparancsnoka.

Bécs, szept. 27. Rainer főherceg utódjává, az osztrák landwehr főparancsnokává a király Ágost főherceget nevezte ki.

A fiumei olaszok.

Fiume, szeptember 27. Tegnap este fél kilenc órakor az itt lakó olasz alattvalók a Népkert vendéglőben látogatott gyűlést tartottak, amelyen tiltakozó határozati javaslatot fogadtak el az itteni olasz konzul eljárása ellen, aki az itteni olaszok érdekeit a legutóbbi zavargások alkalmával nagyon kevésé hathatós módon védelmezte. A határozati javaslatot közlik az olasz külügyminiszterrel.

Borzasztó vihar.

Madrid, szept. 27. Itt tegnap borzasztó vihar volt. A vonatok nem közlekedhettek miatta és a vízáradat a terményeket tönkretette. Több ház beomlott. Eddig 25 holttestet huztak ki a romok alól.

Az interlakeni gyilkos nő.

Pétervár, szept. 27. Leontiev Tatjanát, ki Interlakenben Treprov helyett Müller bankárt megölte, az örültek házába szállították. A gyilkos nő tiltakozott s kívánta, hogy törvényszék elé állítsák, majd ott beszélni fog.

A kubai fölkelés.

Havanna, szept. 27. A kubai törvényhozás mér-ékelpárti tagjai gyűlést tartottak, amelyen élesen elítélték az Egyesült-Államok magatartását. Több szónok állást foglalt amellett, hogy Kuba intézzen a nagyhatalmakhoz felhívást. Mások felvetették azt az eszmét, hogy az amerikaiak tulajdonai dinamittal elpusztítsanak.

Havanna, szept. 27. Taff hadügyminiszter jelentése szerint a tárgyalások még egyre folynak. Hir szerint Taff és Bacon sürgősen arra kérték az elnököt, hogy ejtse el a lemondásra vonatkozó eszmét és vállalva a békebizottsággal munkálkodjék közre a béke létesítésén. A liberálisok állítólag meg akarják várni a kormány lemondását és csak akkor fognak önállóan eljárni.

Az orosz forrongás.

Moszkva, szept. 27. A Moszkva-Pjezanasutnak ezen az állomáson álló tehervonatát felfegyverzett emberek megtámadták és több láda fegyvert és élelmiszert raboltak.

Berlin, szept. 27. Pétervárról jelentik: A minisztertanács gőzerővel dolgozik, hogy a választási taktikát elkészítse. A minisztertanács e végből a rendes heti két ülés helyett hetenként négy ülést tart. A tősulyt a választógyűlések szabályozására fordítják. Tervezik, hogy a választógyűlések helyiségeibe a belépés csak az illető kerületben választásra jogosultaknak fogják megengedni és minden szabad befolyást onnan távolítsanak. A legközelebbi minisztertanács Darnove volt belügyminiszter is részt vesz.

■ **Odessza,** szeptember 27. Tegnap a város környékén borzasztó gyilkosságokat vittek véghez, melyeknek egy négytagú zsidó és egy háromtagú keresztény család esett áldozatul. A tettesek elmenekültek.

SZINHÁZ.

Itt vannak a színészek. Megérkeztek a bohémek, hogy megkezdjék azt a missiót, melyet ambíciójuk ébresztett fel bennük. Az elmúlt évben nem volt megelégedve velük a közönség és mégis mikor elmentek érezték hiányukat és most alig várják, hogy ismét viszont láthassák azt a társaságot, mely a művészetet (?) van hivatva szolgáltatni. Alig várják, hogy felgördüljön a függöny, hogy kilépjen a deszkára az ő becézett színésze, vagy színésznője és mégis mikor elmentek, azt hangoztatták, hogy nem tudják, mit akar ez a Somogyi ilyen rossz társulattal.

A társulatot Somogyi a ránk következő szezonra elég szerencsésen válogatta össze. Erről különben még korai szólni, majd meglátjuk a deszkákon.

Ma már nem kell a közönségnek igazi művészet, amelyet tulajdonképpen volna hivatva szolgálni a színház, ma már szórakozni, az időt agyonütni járnak a színházba, ilyen célokra pedig nem való igazi mű, csak francia vigjáték, amikor a közönség zsufolásig betölti a színházat és élvez, szórakozik és pártolja (?) a művészetet. Egy Saekspeare üres ház előtt gördül le, — ha gördül! — és a kevés jelenlevő másnap híreszteli, hogy az este rosszul mulatott.

Ilyen a mi közönségünk, mert tulságosan modern. Azért ne hozzon a direktor igazi művészeket és ne adjon elő igazi műveket, mert üres lesz a ház.

Most az új szezon küszöbén várva várjuk a bemutatkozásokat és aztán virágvasárnap előttig talán meg is vagyunk velük elégedve. Azonban virágvasárnap előtt kimondjuk az ítéletet, hogy nem vagyunk megelégedve. Mert az örökös változatosságot keressük. Ez a nagyközönség domináló rossz szokása, amely soha nem fog megváltozni.

Megérkeztek a bohémek... Volt nagy sürgés forgás. Lakáskereset egész nap. Megélenkült a Bémer-tér környéke a színház is, mintha kissé mosolyogna a sok ismerős lakója láttára. Es a lakói mosolyogva üdvözlök a jó (?) váradiakat, alattomban pedig egy másik szemmel aggódva néznek Virágvasárnap felé, mert a kőszínházi szerződés sem állandó.

II.

Igazságszolgáltatás.

A kólyi gyilkosság. Háromnapos tárgyalás után tegnap végre meghozta ítéletét a kólyi gyilkosság tettesei felett a nagyváradi esküdtbiróság. *Urban Margitot*, a meggyilkolt *Balázs János* feleségét az esküdtek verdiktje alapján szándékos emberölés büntette miatt 15 évi, *K. Nagy Imrét* pedig mint tettetársat 10 évi fegyházbüntetéssel sújtotta. Az elítéltek és védőik semmisségi panaszt jelentettek be az ítélet ellen.

KÖZGAZDASÁG.

A selyemtenyésztés. A földművelésügyi minisztertől a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött bizottság meghatalmazottja tegnap átiratot intézett az alispánhoz. Átiratában a meghatalmazott arra kéri az alispánt hogy a vármegye területéről Cséffa, Nagyszalonta,

Központ és Mezőkeresztes járásokból az ut-
mestereket egy 3 napos tanfolyamra Nagy-
szalonára és Biharra rendelje be. A tanfolyam
célja az utmenti szederfák gondozásának szak-
szerű tanítása lesz, melyet a felügyelőség em-
berei fognak végezni.

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 27.

Osztrák hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámitoló bank	506
Rimamuranyi	525
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670
Közuti vasut	594
Városi villamosvasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szeptember 27.

Buza okt.	14.32	14.34
Rozs okt.-re	12.36	12.30
Tengeri ápt. 1907	12.96	12.98
Zab apr. ra	—	92.78
Repeze aug.-ra	24.20	24.40

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 szept. 27-án.

Magyar aranyjárdék 4%	112.50
Magyar koronajárdék 4%	94.85
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	84.20
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	90
Magyar gyermek sorsjegy-kölcson	208
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	154.50
Osztrák járadék papirban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	99.75
Osztrák korona járadék	116.50
Osztrák járadék aranyban	99.35
1860. oszt. államsorsjegyek	1.56
Osztrák-magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbank részvény	807.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	673.50
Német birodalmi márka	19.08
London vista	117.75
Páris vista	240.10
20 márkás arany	95.35
20 frankos frankos (Napolendor)	35.46

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. szeptembe-
24-25. napján tartott vásáriban eladott termés-
mennyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső	12.60	12.40
Kétszeres buza	12.20	10.80
Rozs ó	9.80	uj 9.80
Árpa ó	10.80	uj 10.60
Zab ó	12.00	uj 11.80
Tengeri	9.20	9.00
Borsó	30	
Lencse	36.00	Bab 20.00
Köleskása	36.00	Burgonya 4.00
100 kiló lángliszt	25.20	Zsemlyeliszt 24.20
Fehérkenyérliszt	23.60	Barnakenyérliszt 20.00
Széna fuvarral	5.60	Szalma fuvarral 1.60
Só-zott szalonna	160.00	Zsup-szalma 14.00
Alom-szalma	8.00	1 köbméter bükkfa 7.00
Tölgyfa	8.00	Cserfa 8.00
1 kiló marhahus I. o.	1.44	1 kiló marhahus II. o. 1.36
1 kiló marhahus III. o.	1.28	1 liter ó-bor 1.00
1 liter új-bor	80.00	liter pálinka 72.00
1 liter szilvapálinka	1.60	1 liter szesz 2.00
1 m. kősző	21.80	1 mm. nyers faggyu 72.00
1 mmjolvast. fag. u	92.00	1 mm. szappau 50.00
1 mm birka gyapju	—	1 m m. magyar gyapjó 1 mm. —. —. hltr. -bor 64.00
1 hltr. újbor	38	

1 m. m. mész	1.80	1 mm kemény faszén	5
5 mm. puha faszén	3.10	hltr. kendermag	—
1 hltr. köles	—	1 hltr. repce	—
1 hltr. dió	38	1 hltr. mugyoró	—
1 hltr. aszalt szilva	—	1 kg savanyu káposzta	—
1 kg szalonna nyers	1.50	1 kg sertésbőr	1.44
1 kg vereshagyma	12.00	1 kg foghagyma	40
1 kg bors	2.20	1 kg paprika	4.50
1 kg barna kenyér	18.00	Egy liter kőolaj	44

Forgalmi kimutatás 1906 szept. 24-25.

Tiszta buza körülbelül 1700 hl — Kétszeres buza 1000 hltr Rozs 1200 hltr Árpa 600 hltr Zab 400 hltr Tengeri 170 hltr burgonya 80 hltr.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 120 félhizott 214 drb 2 évesnél feljebb 340 drb 1 éves től feljebb 300 Süldő 226 drb malacz 200 drb. Vagó marha 110 drb Jármos ökör 353 drb Fejős tehén 460 drb borju 347 drb bivaly 14 drb. juh és kecske 95 drb Ló 525 darab

A szerkesztővel felelős

Dr. VUČSKIS GYULA.

Globin

a legjobb és legfinomabb
Czipő tisztítószer

Egyedüli gyáros: Fritz Schulz jun. részv.-társ. Lipcse és Éger.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénziinket idegenbe

hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

győzi árban, kezeség mellett a

Magyar Bútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: FOR. ESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata

Kívánatra tervek és költségvetések. - Telefon 421 szám.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

1846—1906 tkv. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság a m. kir. gyermekmenház pénztára végrehajthatónak Primus Pál és neje nagyvárad lakosok végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad 2087 sz. tkv. betétben 1. sor. 1693. hrsz. alatt a végrehajtást szenvedők tulajdonául felvett s 939. a. sz. házból Olasziban álló jószágtestre 1350 korona kikiáltásiárban a végrehajtási árverést elrendelte s annak foganatosítására határnapul 1906. évi október hó 13 napjának d. e. 9. óráját a nagyvárad kir. törvényszék árverelő helyiségében (Nagyvárad igazságügypalota) kitűzte.

Az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadék képes érték papirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalánál tekinthetők meg.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Nagyváradon. 1906. július hó 6 napján

Istók,

kir. tszéki albiró.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

"TISZÁNTÚL"

kiadóhivatalában.

A NAGY végeladás

már folyó évi október hó 15-én berekesztetik
SPITZER TESTVÉREK zöldfa-utczai üzletében.

Az idő rövidsége kényszerít, hogy a még meglevő
kelmék árait újból tetemesen leszállítsuk és most
már minden árért

a beszerzési áraknál sokkal olcsóbban is eladjuk.

Különös figyelem!

Női őszi felöltők még olcsó árban is!

Női kosztüme és fekete szövetek fél árban is!

Az összes téli posztók és barketek minden árért!

Függönyök és ágyterítők részben fél ár!

Szőnyegek az ár egyharmada elengedésével!

Közismert jó rózsahegyvi vásznak, késmárki abroszok, szervieták, törülközők, Schroll-féle finom siffonok, finom fehérpiké barketek *bármily olcsón is* eladatnak.

HAAS FÜLÖP és FIAI

szőnyeg és butorszövet gyárosok.
Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyébnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörölők, kerevet átvétők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legújabb styl szerint. Ágy-, asztal, flanell-, kocs- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a lelegegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben.

Haas Fülöp és Fiai

gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
Rimanóczy-palota.

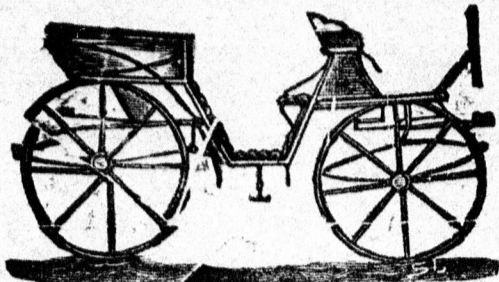
Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet u. m. váltókölcsonnt nyújt, jelzálogkölcsonnt ad kamat okra, betéteket elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcsonnöket nyújt.

Konvertál kölcsonnöket előnyös kamatláb mellett, előleget nyújt érték-papirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége Szaniszló-u. 61. sz. alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Villanyerőre berendezett n.-várad KOCSIGYÁR!

Hogy Biharvármegye gazdaközönségének kocsis szükségletét kielégíthessük, gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítás Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeletlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból.

Bármilyen fék 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZTESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. Telefon sz. 445.

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kíváná ingyen és bérmentve küldünk. 1737

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruaktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérneműeket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmulnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénz vásárlásnál

5 % árengedmény.

Postai rendeléseknél a meg nem felelő árukért a pénzt visszaadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.